

мет. струни, съ обемъ Es—с⁸; „Давидова арфа“ — двойна арфа, появила се въ срѣдновѣковieto — съ форма, прилична на сегашната, „Ирландската А.“, подобна на острата, но съ 43 струни. Тѣзи видове арфи сѫ имали диатониченъ строй, и хроматически промѣни сѫ се получавали чрезъ скъсяване на кордитѣ. Едва въ началото на XVIII ст. Хохбрюкеръ въвежда седемтъ педала, чрезъ които се получаватъ хроматически степени. 1811 се явява арфата съ двойни педали, изнамѣрена отъ Ерардъ въ Парижъ, въ която, чрезъ двойното движение на отдѣлнитъ педали, могатъ да ставатъ повишения на два полтона. Този последенъ видъ А. има обемъ 6½ октави отъ **Ces** до **ges**⁴. Чрезъ това усвършенствуване арфата става концертенъ инструментъ.

Арфанета — остроконачна арфа, гл. Арфа.

Арфови инструменти, се наричатъ ония струнни инструменти, при които тонътъ не се получава чрезъ натискане на кордитъ съ лжка, а чрезъ щипане съ прѣсти, или съ натискане съ плектронъ, или съ удяряне съ чукчета.

Арфовъ ключъ = Соль ключъ, въ който се пишатъ произведенията за арфа.

Архангелски, Александръ Андреевичъ — виденъ руски хоровъ диригентъ и компонистъ, род. 11 окт. 1846 въ с. Тезиково (Пензенска губерния), умр. 16 ноемв. 1924 г. въ Прага; като ученикъ въ Пензенската духовна семинария и солистъ въ митрополитския хоръ, училъ цигулка, замѣствалъ регента Федоровъ, получавалъ напѣтствия отъ него, както и отъ църковния компонистъ Потуловъ. Следъ свършването на семинарията остава преподавателъ въ нея за нѣколко месеца, следъ което постѣлва въ Медико-хирургическата академия въ Петербургъ, която следъ третия курсъ напуска и постѣлва въ Технологическия институтъ. Влѣчеиъ отъ непреодолима жажда къмъ музиката, напуска института, държи изпитъ въ Придворната пѣвческа капела и получава звание регентъ, вземайки уроци отъ проф. Занети. 1883 съставя хоръ при Георгиевската община съ отбрани гласове, въ който, вмѣсто детски, въвежда женски гласове —

една реформа, която извиква рѣзка съпротива отъ страна на духовенството, но която, следъ като се утвърдява, оказва мощно влияние за разцвѣта на църковно-хоровото дѣло въ Русия. Скоро А. довежда този хоръ до такава художествена висота, че бива призоваванъ да участвува въ симфоническитъ концерти на А. Рубиншайнъ, а да дава и собствени. 1889 г. урежда хоръ за домашната църква на графа Шериметиева; 1898 съ свой хоръ предприема първото концертно пѣтуване въ Русия, а въ сжщата година и въ Берлинъ, Бреслау и Лайпцигъ, нап. авилъ неотразимо впечатление съ високохудожественното изпълнение на своя хоръ. Презъ двѣтъ десетилетия 1908/918 А. работи съ хора си, давайки собствени концерти и участвайки въ други. Следъ революцията той съставя наново хоръ въ Петроградъ, който — за своето високо изкуство, бива нареченъ „Държавенъ академически хоръ“, а на А. даватъ званieto „заслужилъ на републиката артистъ“. Уморенъ отъ несподоби и съ разклатено здраве, 1923 той напуска Русия и отива въ Прага, дето застава на чело на „Общо студентския руски хоръ“, който въ скоро време издига на голѣма техническа висота, и дава концерти при грамаденъ успѣхъ. Следъ смъртъта му — този хоръ се нарича на името на А. и издава периодически „Руски хоровъ вестникъ“. Творенията на А. сѫ въ обилностъ, главно, на църковната музика и, по-малко — свѣтска хорова, и се състоятъ отъ: 3 цѣли златаустови литургии — една отъ които „Заупокойна“, 6 Херувимски пѣсни, 10 „Милостъ мира“ и множество отдѣлни литургийни, на вечерня, обѣдня и всенощна; стихирѣ, тропарѣ, антифони и причастници. Последнитъ у А. нѣматъ концертенъ характеръ, а чисто строго молитвенъ (Господи услыши молитву мою; Внуши Боже, Боже въ имя Твое и др.). Отъ неговитъ разработки и приложения на старобългарски напѣви най-важни сѫ: „Химнъ на Св. Св. Кирила и Методия“, „Да исправитъ молитва моя“, пѣснопѣния на страстната седмица и на Входъ Господень, Ирмоси на първата и Страстна седмица отъ Великия постъ; концертнитъ приложения „Молитву пролию